ARAŞTIRMA MAKALESİ/RESEARCH ARTICLE

Göbeklitepe Eğitim ve Spor Bilimleri Dergisi

Year / Yıl 2026 Volume/Cilt 5 Issue/Sayı 1 e-ISSN: 2980-3071

Ortaokul Öğrencilerinin Program Dışı Spor Faaliyetlerine Katılımı Bağlamında Ebeveyn Tutumlarının İncelenmesi

An Examination of Parental Attitudes in the Context of Middle School Students' Participation in Extracurricular Sports Activities

Murat Korucuk[a], Tuğba Demir Onur[b]

a Kafkas Üniversitesi, Kars, Türkiye
b Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, Türkiye

Öz

Bu araştırmanın amacı, ortaokul öğrencilerinin program dışı spor faaliyetlerine katılımı bağlamında ebeveynlerin bu faaliyetlere yönelik tutum düzeylerini belirlemek ve söz konusu tutumların çeşitli demografik değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelemektir. Çalışma nicel araştırma yaklaşımıyla, genel tarama modelinde yürütülmüştür. Çalışmada 2025-2026 eğitim-öğretim yılında Türkiye'nin farklı illerinde ortaokul düzeyinde çocuğu bulunan 424 ebeveynden veri toplanmıştır. Veri toplama aracı olarak Yılmaz ve Güven (2015) tarafından geliştirilen Ders Dışı Sportif Etkinliklere Yönelik Ebeveyn Tutum Ölçeği (DDSEYETÖ) kullanılmıştır. Bulgular, ebeveynlerin program dışı spor faaliyetlerine yönelik tutumlarının ölçek geneli ve alt boyutlarda "çok yüksek" düzeyde olduğunu göstermiştir. Ebeveyn cinsiyeti, ebeveyn yaşı, spor yapma durumu ve çocuğun cinsiyeti değişkenlerinde farklılaşma sınırlı düzeyde kalmıştır. Ancak ebeveyn eğitim düzeyi ve algılanan gelir düzeyinin tutum puanlarını anlamlı biçimde farklılaştırdığı, yüksek eğitim ve yüksek gelir grubunda ortaokul öğrencilerinin program dışı spor faaliyetlerine katılımına yönelik tutumların daha güçlü seyrettiği belirlenmiştir. Sonuçlar, okul temelli program dışı spor etkinliklerinin planlanmasında ailelerin sosyoekonomik özelliklerinin gözetilmesi ve dezavantajları azaltacak destek mekanizmalarının geliştirilmesi gerektiğine işaret etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Ebeveyn tutumları, Erkenergenlik, Ortaokul öğrencileri, Program dışı spor faaliyetleri.

Abstract

The aim of this study is to determine parents' attitudes toward extracurricular sports activities in the context of middle school students' participation and to examine whether these attitudes differ according to various demographic variables. The study was conducted within a quantitative research approach using a general survey design. Data were collected from 424 parents who had a child at the middle school level in different provinces of Türkiye during the 2025–2026 academic year. The data collection instrument was the Parental Attitude Scale Toward Extracurricular Sports Activities (PASTESA) developed by Yılmaz and Güven (2015). The findings showed that parents' attitudes toward extracurricular sports activities were at a "very high" level both for the overall scale and its subdimensions. Differences across the variables of parent gender, parent age, parents' sport participation status, and the child's gender remained limited. However, parents' educational

Citation Information/Atıf bilgisi:

Korucuk M, Demir Onur T. (2026). Ortaokul Öğrencilerinin Program Dışı Spor Faaliyetlerine Katılımı Bağlamında Ebeveyn Tutumlarının İncelenmesi. Göbeklitepe Eğitim ve Spor Bilimleri Dergisi, 5 (1) 34-50 DOI: 10.70631/gesd.1940156

Geliş/Received: 29.04.2026 Kabul/Accepted: 28.06.2026

Sorumlu yazar: Murat Korucuk **e-posta:** muratkorucuk@hotmail.com

Bu dergide yayınlanan makaleler Creative Commons Atıf-GayriTicari-AynıLisanslaPaylaş 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır.
Articles published in this journal are licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License.

level and perceived income level significantly differentiated attitude scores, indicating that attitudes toward middle school students' participation in extracurricular sports activities were stronger in the higher education and higher income groups. The results suggest that, when planning school-based extracurricular sports programs, families' socioeconomic characteristics should be taken into account and support mechanisms should be developed to reduce disadvantages.

Keywords: Parental attitudes, Early adolescence, Middle school students, Extracurricular sports activities.

Giriş

Eğitim programlarının en önemli unsurlarından biri olan beden eğitimi ve spor dersleri; bireylerin motorik özellikleriyle birlikte duyuşsal, sosyal ve bilişsel gelişimlerinde de önemli bir görev üstlenmektedir (Yılmaz, 2018). Bu gelişim süreci yalnızca ders saatleriyle sınırlı kalmamakta, okul ortamında gerçekleştirilen ders dışı etkinliklerle de desteklenmektedir. Nitekim ders dışı etkinlikler, öğrencilere stresi yönetme, tecrübe kazanma ve beceri ile işlevsellik düzeylerini artırma açısından önemli avantajlar sunmaktadır (Veronesi ve Gunderman, 2012; Thompson ve ark.,2013). Bunun yanında ders dışı etkinliklerin öğrencilerin akademik başarısını artırdığı ve kişilik gelişimine katkı sağladığına yönelik bulgular da bulunmaktadır (Darling ve ark.,2005; Eccles ve ark., 2003). Araştırma sonuçları, herhangi bir ders dışı faaliyete katılan öğrencilerin katılmayan akranlarıyla karşılaştırıldığında okula karşı daha pozitif tutumlar sergilediklerini (Darling ve ark.,2005), daha yüksek akademik başarı elde ettiklerini (Darling ve ark., 2005; Eccles ve Barber, 1999; Marsh ve Kleitman, 2002) ve akademik hayata katılım konusunda daha istekli olduklarını göstermektedir (Darling ve ark.,2005; Miller ve ark.,2005; Baker, 2008). Genellikle akademik çıktılara odaklanan örgün eğitim programları, öğrencilerin psikolojik ve sosyal gelişim ihtiyaçlarını her zaman yeterince karşılamayabilmektedir. Bu noktada ders dışı sportif etkinlikler; öğrencilerde sorumluluk bilinci, empati, liderlik ve takım çalışması gibi becerilerin gelişmesine katkı sağlamaktadır. Böylece öğrenciler, örgün eğitim yoluyla kazandıkları akademik ve bilişsel yeterlikleri sosyal ve duygusal becerilerle bütünleştirme fırsatı bulabilmektedir (Beets ve ark., 2010). Bununla birlikte öğrencilerin ilgi ve yetenekleri doğrultusunda katılım sağladıkları etkinlikler, eğitime ve okula yönelik motivasyonlarını da artırmaktadır. Bu etkinliklere düzenli katılım, sportif alandaki başarı deneyimiyle birlikte akademik ve sosyal yaşantıda da daha olumlu tutumların gelişmesine katkı sunmaktadır (Wing ve ark., 2016).

Millî Eğitim Bakanlığı (MEB), ortaokul düzeyinde eğitim programlarının yalnızca akademik kazanımlarla sınırlı olmadığını; öğrencilerin fiziksel, duyuşsal ve sosyal gelişimlerini destekleyen bütüncül bir yaklaşımla ele alınması gerektiğini vurgulamaktadır (MEB, 2018). Bu anlayış doğrultusunda ders dışı sportif etkinlikler, ortaokul öğrencilerinin ilgi ve yeteneklerine uygun biçimde planlanan sosyal etkinlikler kapsamında değerlendirilmekte ve öğrencilerin gelişim süreçlerinin ayrılmaz bir parçası olarak ele alınmaktadır (MEB, 2024). Nitekim MEB tarafından yürütülen Sosyal Etkinlik Modülü aracılığıyla öğrencilerin sportif etkinliklere katılım düzeyleri, performans sergileme ve ürün ortaya koyma durumları resmî olarak kayıt altına alınmakta; bu uygulama, sportif etkinliklerin öğrencinin çok yönlü gelişiminin bir göstergesi olarak kabul edildiğini ortaya koymaktadır (MEB, 2024). Bu çerçevede ders dışı sportif etkinlikler, ortaokul eğitim programlarında akademik öğrenmeyi destekleyen; öğrencilerin sosyal uyum, sorumluluk alma ve yaşam boyu fiziksel aktivite alışkanlığı kazanmalarını hedefleyen tamamlayıcı bir eğitimsel unsur olarak konumlandırılmaktadır.

Bireyler, Erikson'un psikososyal gelişim kuramına göre yaşamları boyunca birtakım gelişim evrelerinden geçmektedir. Bu kurama göre ortaokul çağındaki bireylerin bulunduğu ergenlik öncesi dönem, çalışkanlığa karşı aşağılık duygusu (6-11) evresinden kimlik kazanmaya karşı rol karmaşası (12-18) evresine geçişin yaşandığı oldukça kritik bir gelişim sürecini içermektedir (Erikson, 1968). Bu gelişimsel geçiş sürecinde bireylerin çok yönlü desteklenmesi önem taşımaktadır. Nitekim düzenli olarak yapılan fiziksel aktivite de bilhassa çocukluk döneminden ergenlik dönemine geçişte sağlık açısından oldukça faydalıdır (Ergül ve ark., 2018). Ortaokul öğrencileri bulundukları evre bağlamında değerlendirildiğinde, bu bireylere yalnızca

akademik başarı değil, alternatif başarı alanlarının da sunulması gerektiği ifade edilebilir. Çünkü bu evredeki bireyler başarı duygusuyla birlikte sosyal çevrelerinde bir grup içerisinde yer alarak aidiyet duygusunu da deneyimleme ihtiyacı hissedebilmektedirler. Bu noktada spor, önemli bir sosyal öğrenme alanı olarak öne çıkmaktadır. Bireylerin spor yoluyla birlikte çalışmayı, grup içinde belirli roller üstlenmeyi ve kendilerini grubun bir parçası olarak tanımlamayı öğrendikleri düşünüldüğünde (Sopa, 2014), spor aracılığıyla sosyalleşmenin; iletişim, anlayış ve iş birliği temelli bir sosyal entegrasyon süreci olduğu ve çatışma çözümünde etkileşimsel bir rol üstlendiği söylenebilir. Bu bağlamda söz konusu yapı; spor gruplarının bilişsel, duyuşsal ve motivasyonel özelliklerinin yanı sıra grup kimliğini yansıtan tutum, davranış ve performans örüntülerini de kapsamaktadır. Nitekim farklı alanlardan birçok araştırmacı, bu aktivitelerin gençlerin sosyal gelişiminde mükemmel bir çerçeve oluşturduğunu belirtmektedir (Sopa ve Pomohaci, 2014). Ayrıca çocukların fiziksel aktiviteye katılımıyla ilişkili faktörleri belirlemek ve anlamak, çocukların mevcut ve yaşam boyu fiziksel aktiviteye katılımını teşvik etmek için kritik öneme sahiptir (Sallis ve ark., 2000). Bu doğrultuda Erikson'un psikososyal gelişim kuramı çerçevesinde ders dışı sportif etkinlikler, ortaokul öğrencilerinin yaşadıkları gelişimsel krizleri sağlıklı bir şekilde geçirerek kimlik gelişimini destekleyen önemli bir eğitimsel ortam olarak değerlendirilmektedir.

Eğitimsel ortam söz konusu olduğunda bireylerin anne-babalarıyla birlikte bulundukları ev ortamları, onların ilk öğrenme ortamları olarak kabul edilebilir. Özellikle bazı yaş grupları gelişimsel açıdan yetişkin desteğine daha fazla ihtiyaç duymaktadır. Bu bağlamda spora ilgi duyan ebeveynlerin varlığı, hem bireyin spora katılımında hem de sporun toplumsal olarak yaygınlaşmasında pozitif bir etkiye sahiptir (Ayhan ve Özel, 2020; Durmuş, 2020). Adölesan döneminde bulunan ortaokul öğrencileri de gelişimsel olarak yetişkin desteğine ve doğru yönlendirilmeye ihtiyaç duydukları bir süreç içerisindedirler. Bu dönemde kötü alışkanlıklardan uzak durma ve stres atma amacıyla enerjinin pozitif bir yönde harcanabileceği en önemli aktivitelerden biri kuşkusuz sportif etkinliklerdir (Durmuş, 2020). Dolayısıyla ebeveynlerin gelecek nesiller için spora yönelik olumlu tutum sergilemeleri önem arz etmektedir. Nitekim ebeveynin kendisinin fiziksel aktiviteye katılımı ve aktif olmaya yönelik ebeveyn desteği, çocuklarda aktiviteyle ilgili davranışları etkileyebilecek iki değiştirilebilir faktör olarak değerlendirilmektedir (Tandon ve ark., 2014; Trost ve Loprinzi, 2011; Yao ve Rhodes, 2015). Ayrıca küçük yaşlarda benimsenen sedanter yaşam tarzının, yaşamın geri kalan kısmını ciddi oranda etkileyebildiği düşünüldüğünde, sportif etkinliklerin özellikle bu yaşlarda alışkanlık haline getirilmesi oldukça önemlidir (Masiá ve ark., 2013). Literatür incelendiğinde ebeveynlerin ders dışı sportif etkinliklere yönelik tutumlarının incelendiği araştırmaların bulunduğu görülmektedir (Yılmaz ve Güven, 2019; Görün ve ark., 2023; Ayyıldız ve ark., 2021; Shi ve ark., 2024). Ancak spesifik olarak ortaokulda öğrenim gören öğrencilerin ebeveynlerinin ders dışı sportif etkinliklere yönelik tutumlarının incelendiği araştırmaların oldukça yetersiz olduğu dikkat çekmektedir. Bu doğrultuda çalışmanın amacı ve önemi aşağıda ayrıntılı olarak sunulmuştur.

Araştırmanın Amacı, Önemi, Modeli ve Araştırma Soruları

Ortaokul dönemi, çocukların erken ergenlik sürecine denk gelmesi nedeniyle fiziksel, bilişsel ve psiko-sosyal açıdan önemli değişimlerin yaşandığı kritik bir gelişim evresidir (Mensah ve ark., 2013; Steinberg ve Morris, 2001). Bu dönemde öğrencilerin serbest zaman tercihleri, hareketli yaşam alışkanlıkları ve spora yönelik tutumları şekillenmekte; aynı zamanda spora devam etme ya da spordan uzaklaşma kararları büyük ölçüde bu süreçte belirginleşmektedir (Sallis ve ark., 2000; Telama ve ark., 2005). Bu nedenle program dışı spor faaliyetleri, erken ergenlik dönemindeki öğrencilerin sağlıklı gelişimlerinin desteklenmesinde önemli bir araç olmakla birlikte, bu faaliyetlere katılımda ebeveyn tutumlarının belirleyici bir rol üstlendiği ifade edilebilir.

Bu çalışma, ortaokul düzeyini merkeze alarak ebeveynlerin program dışı spor faaliyetlerine yönelik tutumlarını demografik değişkenler bağlamında ele alması bakımından literatürdeki sınırlı sayıdaki araştırmalara özgün bir katkı sunması bakımında önemlidir. Ortaokul dönemi, erken ergenlik süreciyle örtüşen ve öğrencilerin fiziksel aktiviteye yönelik eğilimleri ile spor alışkanlıklarının şekillendiği kritik bir gelişim evresidir (Bertelloni ve ark., 2006; Özçelikçi, 2021). Bu süreçte ebeveynlerin çocuklarının spor faaliyetlerine katılımına yönelik tutumlarının incelenmesi, erken ergenlik döneminin gelişimsel gereksinimlerinin daha iyi anlaşılmasına katkı sağlayabilir. Bunun yanında çalışmanın ebeveyn farkındalığını artırmaya, okul

temelli spor uygulamalarının daha etkili ve kapsayıcı biçimde planlanmasına ve öğrencilerin spora katılımını destekleyici eğitim politikalarının geliştirilmesine bilimsel bir dayanak oluşturmayı hedeflemesi bakımında önemli olduğu ifade edilebilir. Ayrıca, çalışma sonuçlarının öğrencilerin program dışı spor faaliyetlerine katılım süreçlerinin desteklenmesine yönelik uygulamalara yön vermesi açısından önemli olduğu belirtilebilir.

Bu çalışmada ortaokul öğrencilerinin program dışı spor faaliyetlerine katılımları bağlamında ebeveynlerinin spora yönelik tutumlarını incelemek ve bu tutumların ebeveyn ve çocuklara ilişkin demografik değişkenlere göre anlamlı biçimde farklılaşıp farklılaşmadığını ortaya konması amaçlanmıştır. Bu doğrultuda ebeveynlerin cinsiyeti, yaşı, eğitim düzeyi, algılanan gelir düzeyi, spor yapma durumu ve çocuklarının cinsiyeti gibi değişkenlerin, ebeveyn program dışı spor faaliyetlerine yönelik tutumları üzerindeki etkileri incelenmiştir. Böylelikle araştırmadan elde edilecek bulgular aracılığıyla, ebeveynlerin program dışı spor faaliyetlerine yönelik tutumlarının genel eğilimi belirlenmiş ve bu tutumların hangi demografik özellikler açısından farklılaştığı ortaya konulmuştur. Bu yönüyle çalışmada, ebeveynlerin çocuklarının program dışı spor faaliyetlerine katılımına yönelik yaklaşımlarına ilişkin daha bütüncül ve veriye dayalı bir çerçeve sunulması hedeflenmiştir. Çalışmanın amaçları doğrultusunda geliştirilen araştırma modeline Şekil 1'de yer verilmiştir.

Şekil 1. Araştırma Modeli (Bağımsız Değişken-Bağımlı Değişken)

Şekil 1'de yer alan araştırma modelinde de görüldüğü gibi bağımlı değişken, ebeveynlerin program dışı spor faaliyetlerine yönelik tutumları iken; bağımsız değişkenler ebeveyn cinsiyeti, ebeveyn yaşı, ebeveyn eğitim düzeyi, algılanan gelir düzeyi, ebeveynin spor yapma durumu ve çocuğun cinsiyetidir. Bu kapsamda cevap aranan araştırma soruları aşağıdaki şekilde sıralanmıştır:

1. Ebeveynlerin program dışı spor faaliyetlerine yönelik tutumları ne düzeydedir?
2. Ebeveynlerin program dışı spor faaliyetlerine yönelik tutumları; ebeveynlerin cinsiyeti, yaşı, eğitim düzeyi, algılanan gelir düzeyi, spor yapma durumu ve çocuklarının cinsiyetine göre anlamlı biçimde farklılaşmakta mıdır?

Yöntem

Araştırma Yöntemi

Bu çalışmada mevcut bir durumun sayısal veriler aracılığıyla ortaya konması amaçlandığından dolayı nicel desenlerden genel tarama yöntemi kullanılmıştır. Genel tarama modeli, araştırmacının herhangi bir müdahalede bulunmaksızın mevcut bir durumu olduğu biçimiyle betimlemeyi ve bireylerin tutum, görüş ya da özelliklerinin belirli değişkenler açısından nasıl dağıldığını veya farklılaştığını ortaya koymayı amaçlayan nicel bir araştırma modelidir (Karasar, 2016; Büyüköztürk ve ark., 2018). Bu çalışmada, ebeveynlerin program dışı spor faaliyetlerine yönelik tutumlarının çeşitli demografik değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığının belirlenmesi amaçlandığından dolayı genel tarama modeli kullanılmıştır. Bunun yanında çalışmada veriler tek bir zaman diliminde toplanmıştır ve bu nedenle çalışma kesitsel bir nitelik taşımaktadır.

Evren ve Örneklem

Bu çalışmada, 2025-2026 eğitim-öğretim yılı içerisinde Türkiye'nin farklı illerinde öğrenim gören ortaokul öğrencilerinin ebeveynlerinden veri toplanmıştır. Örneklem büyüklüğünün belirlenmesinde Cochran (1977) ile Krejcie ve Morgan (1970) tarafından önerilen örneklem büyüklüğü hesaplama yaklaşımı kullanılmıştır. %95 güven düzeyi ve %5 hata payı esas alınarak yapılan hesaplama sonucunda, ulaşılması gereken en küçük örneklem büyüklüğü 384 olarak belirlense de çalışmada olabildiğince fazla ebeveyne ulaşılmak amaçlanmış ve nihai olarak 424 ebeveynden veri elde edilmiştir. Örneklem büyüklüğü kadar örneklemin nasıl belirlendiği de nicel araştırma yöntemlerinde araştırma sonuçlarının geçerli ve güvenilir olması açısından oldukça önemlidir (Büyüköztürk ve ark., 2018). Bu nedenle literatürde yer alan örnekleme yöntemleri titizlikle incelenmiş, alan uzmanlarına danışılmış ve nihai olarak çalışmada temel bir ölçüt bulunduğundan dolayı ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmaya dâhil edilme ölçütü ise katılımcıların ortaokul düzeyinde öğrenim gören bir çocuğa/öğrenciye sahip olmaları şeklinde belirlenmiştir. Örneklemi oluşturan ebeveynlerin cinsiyeti, yaşı, eğitim düzeyi, algılanan gelir düzeyi, spor yapma durumu ve çocuklarının cinsiyetine göre dağılımlarına Tablo 1'de yer verilmiştir.

Tablo 1. Örneklemin Dağılımı

	Demografik Özellikler	**f**	**%**
Cinsiyet (Ebeveyn)	Kadın	224	52.8
	Erkek	220	47.2
Yaş (Ebeveyn)	30 ve altı	61	14.4
	31 ve üstü	363	85.6
Cinsiyet (Çocuk)	Kadın	239	56.4
	Erkek	185	43.6
Anne Eğitim Durumu (Çocuk)	İlköğretim	49	11.6
	Ortaöğretim	113	26.7
	Lisans-Ön lisans	201	47.4
	Lisansüstü	61	14.4
Baba Eğitim Durumu (Çocuk)	İlköğretim	34	8.0
	Ortaöğretim	82	19.3
	Lisans-Ön lisans	223	52.6
	Lisansüstü	85	20.0
Algılanan Gelir (Ebeveyn)	Düşük	34	8.0
	Orta	325	76.7
	Yüksek	65	15.3
Spor Yapma Durumu (Ebeveyn)	Spor Yapıyor	198	46.7
	Spor Yapmıyor	226	53.3

Tablo 1 incelendiğinde araştırmaya katılan ebeveynlerin %52.8'inin kadın (n=224), %47.2'sinin erkek (n=220); %14.4'ünün 30 yaş ve altı (n=61) ve %85.6'sının 31 yaş ve üzerinde (n=363) olduğu görülmektedir. Çocukların cinsiyet dağılımına bakıldığında %56.4'ünün kız (n=239), %43.6'sının erkek (n=185) olduğu belirlenmiştir. Anne eğitim durumu incelendiğinde ilköğretim mezunu olanların %11.6 (n=49), ortaöğretim mezunlarının %26.7 (n=113), lisans/ön lisans mezunlarının %47.4 (n=201) ve lisansüstü mezunlarının %14.4 (n=61) olduğu görülmektedir. Baba eğitim durumunda ise ilköğretim mezunları %8.0 (n=34), ortaöğretim mezunları %19.3 (n=82), lisans/ön lisans mezunları %52.6 (n=223) ve lisansüstü mezunları %20.0 (n=85) oranındadır. Algılanan gelir düzeyi bakımından ebeveynlerin %8.0'ı düşük (n=34), %76.7'si orta (n=325) ve %15.3'ü yüksek gelir grubunda (n=65) yer almaktadır. Spor yapma durumuna göre ise katılımcıların %46.7'si spor yaptığını (n=198), %53.3'ü spor yapmadığını (n=226) ifade etmiştir. Tabloda yer alan veriler genel olarak değerlendirildiğinde; örneklemin cinsiyet açısından dengeli bir dağılım gösterdiği, ebeveynlerin büyük çoğunluğunun 31 yaş ve üzerinde olduğu ve hem anne hem baba grubunda lisans/ön lisans mezunlarının ağırlıkta olduğu görülmektedir. Bunun yanında katılımcıların çoğunluğunun orta gelir grubunda yer aldığı ve spor yapmayan ebeveynlerin oranının spor yapanlardan daha yüksek olduğu anlaşılmıştır.

Veri Toplama Aracı

Çalışmada veri toplama aracı-ölçek olarak Yılmaz ve Güven (2015) tarafından geliştirilen "Ders Dışı Sportif Etkinliklere Yönelik Ebeveyn Tutum Ölçeği-DDSEYETÖ" kullanılmıştır. DDSEYETÖ 17 ifadeden ve 3 alt boyuttan oluşmaktadır. Alt boyutlar "Kişisel Gelişim-KG", "Akademik Algı-AA" ve "Sosyal Destek-SD" olarak isimlendirilmektedir. Kişisel Gelişim alt boyutu 11 ifadeden (1, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 12, 13, 14, 15) meydan gelirken; Akademik Algı alt boyutu (5, 10, 16) ile Sosyal Destek alt boyutu (2, 11, 17) 3'er ifadeden oluşmaktadır. DDSEYETÖ'de yer alan 5, 10, 13 numaralı ifadeler olumsuz anlamda oluğundan dolayı ters kodlanması gerekmektedir. Yılmaz ve Güven (2015) çalışmalarında DDSEYETÖ'nün üç alt boyutlu yapısının açıkladığı varyans yükünü 60.31 olarak belirtirken; güvenirlik analizi kapsamında iç tutarlılık katsayısının (Alfa-a) alt boyutlarda .81 ile .83 arasında ölçek tamamında ise .91 olarak belirlemiştir. Bunun yanında DDSEYETÖ beşli likert yapıdadır "5.Kesinlikle Katılıyorum……1.Kesinlikle Katılmıyorum" ve derecelendirmesi ortalama puanlar üzerinden yapılmaktadır. DDSEYETÖ'ye ait derecelendirme ve puan aralıkları; 1-1.80="Çok düşük"; 1.81-2.60="Düşük"; 2.61-3.40="Orta"; 3.41-4.20="Yüksek"; 4.21-5.00="Çok Yüksek" olarak belirlenmiştir. Görüldüğü gibi Yılmaz ve Güven (2015) çalışmalarında DDSEYETÖ'nün geliştirilebilmesi için ölçeğin geçerlik ve güvenirliğini denetlemiştir. Bu çalışma kapsamında da araştırma sorularına yanıt verilmeden ve veri analiz sürecine geçilmeden önce ilk olarak veri toplama aracının geçerliği ile güvenilirliğinin sınanması amaçlanmıştır. Bu doğrultuda DDSEYETÖ'nün üç alt boyutlu yapısı Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) ile kontrol edilmiş ve ardında iç tutarlılık katsayılar (Alfa-a) ve iki yarı test verileri hesaplanmıştır. Analizler sonucunda ulaşılan DFA diyagramına Şekil 1'de yer verilmiştir.

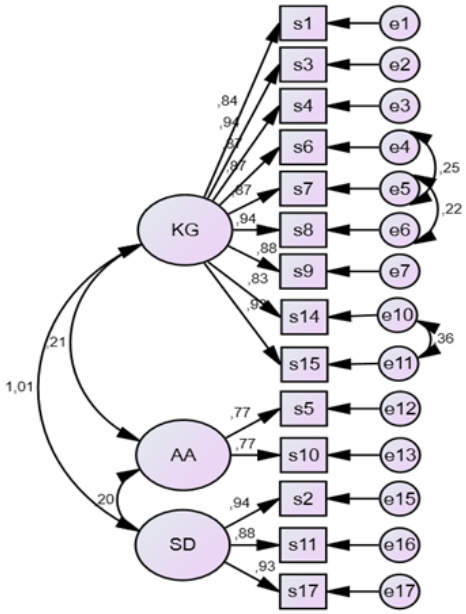

Şekil 2. DDSEYETÖ'ye ait DFA Diyagramı

Şekil 2'de yer alan DFA diyagramında görüldüğü gibi ölçeğin orijinal formu 17 ifadeden oluşurken DFA sonucunda ifade sayısı 14'e düşmüş; 12, 13 ve 16 numaralı ifadeler düşük faktör yükü nedeniyle (<.50) ölçekten çıkartılarak DFA'ya devam edilmiştir. Nihai olarak şekilde görüldüğü gibi DDSEYETÖ'ye ait 14 ifadenin madde faktör yükleri .77 ile .94 aralığındadır. Bu bulgu 14 ifadenin her birinin ölçeğin mevcut yapısında anlamlı olduğunu göstermektedir. DFA sonucunda ulaşılan uyum indeks değerlerine Tablo 2'de yer verilmiştir.

Tablo 2. DDSEYETÖ'ye ait Uyum İndeks Değerleri*

Uyum İndeks.	İyi Uyum Düzeyi-İUD	Kabul Edilebilir Uyum Düzeyi-KEUD	Sonuç	Değer
CMIN/DF	0<χ2/sd≤3	3<χ2/sd≤5	3.393	
RMSEA	0≤RMSEA≤.05	.05≤RMSEA≤.08	.075	KEUD
GFI	.90<GFI≤1	.80<GFI≤.90	.926	İUD
AGFI	.90<AGFI≤1	.80<AGFI≤.90	.891	KEUD
CFI	.95<CFI≤1	.90<CFI≤.94	.977	İUD
RMR	0≤RMR≤.05	0.05≤RMR≤.10	.025	İUD
TLI	.95<TLI≤1	.90<TLI≤.94	.970	İUD
NFI	.95<NFI≤1	.90<NFI≤.94	.967	İUD
DF			71	
CMIN			240.935	
Alfa-a (Genel)	60≤α≥.80 Güvenilir Düzey/.80≤α≥1.00 Yüksek Derecede Güvenilir Düzey .959 Yüksek			
Alfa-a	KG-9 madde=.970; AA-2 madde=.745; SS-3 madde= .940 // İki Yarı Test= Kısım-1=.917; Kısım-1=.921			

*Referans kaynaklar (Cronbach, 1951; Hair ve ark., 2010; Hooper ve ark., 2008; Hu ve Bentler, 1999; İlhan ve Çetin, 2014; Kline, 2016; Özdamar, 2013; Schermelleh-Engel, Moosbrugger ve Müller, 2003; Yaşlıoğlu, 2017) şeklindedir.

Şekil 2 ile Tablo 2'deki madde faktör yükleri, uyum indeksleri ve güvenirlik katsayılarına ait verilerden hareketle; DDSEYETÖ'nün üç faktörlü yapısının doğrulayıcı faktör analizi sonuçlarının genel olarak kabul edilebilir ve büyük ölçüde iyi uyum gösterdiği belirtilebilir [CMIN/DF (3.393), RMSEA (.075) ve AGFI (.891) kabul edilebilir düzeyde; GFI (.926), CFI (.977), RMR (.025), TLI (.970) ve NFI (.967) ise iyi uyum sınırları içerisindedir]. Bunun yanında ölçeğin genel Cronbach alfa katsayısı .959 olup yüksek derecede güvenirliğe işaret etmektedir. Alfa-a alt boyutlarda Kişisel Gelişim (.970) ve Sosyal Destek (.940) yüksek, Akademik Algı (.745) ise kabul edilebilir düzeyde iç tutarlılık göstermektedir. Bu bulgulardan hareketle DDSEYETÖ 14 ifadeden ve üç alt boyuttan oluşan yapısının geçerli ve güvenilir olduğu ifade edilebilir.

Veri Analizi

Araştırmada elde edilen veriler istatistiksel paket programı aracılığıyla analiz edilmiştir. Analiz sürecine geçilmeden önce veri seti ön incelemeye tabi tutulmuş; eksik veri, aykırı değer ve normallik varsayımları kontrol edilmiştir. Dağılımların normalliği Kolmogorov-Smirnov, Shapiro-Wilk testleri ve çarpıklık-basıklık değerleri ile incelenmiş ve ulaşılan verilere Tablo 3'te yer verilmiştir.

Tablo 3. Dağılım Normalliği

DDSEYETÖ/Alt Boyutlar	Kolmogorov Smirnov			Shapiro Wilk			Çarpıklık	Basıklık	$\overline{x}$	S.S.
	İst.	Sd	p	İst.	Sd	p				
Kişisel Gelişim	.234	424	.000	.699	424	.000	-2.096	3.875	4.27	1.00
Akademik Algı	.231		.000	.784		.000	-1.468	1.932	4.21	.98
Sosyal Destek	.247		.000	.683		.000	-2.040	3.526	4.28	1.05
Ölçek-Genel	.207		.000	.742			-1.957	3.431	4.26	.90

Tablo 3'te görüldüğü üzere tüm alt boyutlar ve ölçek genelinde Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilk testleri için anlamlılık değerlerinin p<.05 olması ve çarpıklık-basıklık katsayılarının ±1 sınırlarının dışında yer alması nedeniyle verilerin normal dağılım göstermediği belirlenmiştir. Bu doğrultuda analizlerde parametrik testler yerine nonparametrik istatistiksel

yöntemler tercih edilmiştir. Ebeveynlerin program dışı spor faaliyetlerine yönelik tutum düzeylerini belirlemek amacıyla betimsel istatistikler (aritmetik ortalama ve standart sapma) hesaplanmıştır. İki kategorili demografik değişkenler (ebeveyn cinsiyeti, ebeveyn yaşı, spor yapma durumu ve çocuğun cinsiyeti) için Mann-Whitney U testi; üç ve daha fazla kategoriye sahip değişkenler (ebeveyn eğitim durumu ve algılanan gelir düzeyi) için ise Kruskal-Wallis testi uygulanmıştır. Kruskal-Wallis testi sonucunda anlamlı farklılık tespit edilen durumlarda farkın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek amacıyla ikili karşılaştırmalar yapılmıştır. Çoklu karşılaştırmalarda ortaya çıkabilecek Tip I hata olasılığını kontrol altına almak için Bonferroni düzeltmesi uygulanmıştır. Bonferroni yaklaşımında yeni anlamlılık düzeyi (α) başlangıçta belirlenen .05 değerinin yapılan ikili karşılaştırma sayısına bölünmesiyle hesaplanmaktadır (Field, 2013; Tabachnick ve Fidell, 2013). Bu doğrultuda ebeveyn eğitim düzeyi değişkeni dört kategori içerdiğinden altı ikili karşılaştırma yapılmış (4×3/2=6) ve yeni anlamlılık düzeyi .05/6=.008 olarak belirlenmiştir. Algılanan gelir düzeyi değişkeni üç kategori içerdiğinden üç ikili karşılaştırma yapılmış (3×2/2=3) ve buna bağlı olarak yeni anlamlılık düzeyi .05/3=.017 olarak hesaplanmıştır. Bu düzenleme, çoklu testlerden kaynaklanabilecek yanlış pozitif sonuç riskini azaltmak ve bulguların istatistiksel güvenilirliğini artırmak amacıyla tercih edilmiştir. Algılanan gelir düzeyi ile ebeveyn eğitim düzeyi değişkenleri dışındaki anlamlılık düzeyi .05 olarak kabul edilmiştir. Araştırmanın tüm süreçlerinde bilimsel araştırma ve yayın etiği ilkelerine titizlikle uyulmuştur. Bu kapsamda çalışmanın yürütülebilmesi için Türkiye'de faaliyet gösteren bir devlet üniversitesinin etik kurulundan 12.02.2026 tarih 95-13 numaralı karar ile gerekli etik izin alınmış ve araştırma etik açıdan uygun bulunmuştur.

Bulgular

"1.Ebeveynlerin program dışı spor faaliyetlerine yönelik tutumları ne düzeydedir?" şeklinde belirlenen araştırmanın birinci sorusuna yanıt verebilmek amacıyla DDSEYETÖ'nün alt boyutlarına ve ölçek geneline ilişkin aritmetik ortalama (□) ve standart sapma (ss) değerleri hesaplanmış ve elde edilen bulgular Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4. DDSEYETÖ'ye Ait Betimsel İstatistikler

DDSEYETÖ/Alt Boyutlar	n	$\bar{X}$	ss	Anlamı
Kişisel Gelişim -9 ifade	424	4.27	1.00	Çok Yüksek Düzey
Akademik Algı-2 ifade	424	4.21	.98	Çok Yüksek Düzey
Sosyal Destek-3 ifade	424	4.28	1.05	Çok Yüksek Düzey
Genel-14 ifade	424	4.26	.90	Çok Yüksek Düzey

Tablo 4 incelendiğinde ebeveynlerin program dışı spor faaliyetlerine yönelik tutumlarının hem alt boyutlar hem de ölçek geneli açısından çok yüksek düzeyde olduğu görülmektedir. Kişisel Gelişim alt boyutuna ilişkin ortalama puan (□=4.27), Akademik Algı alt boyutuna ilişkin ortalama puan (□=4.21) ve Sosyal Destek alt boyutuna ilişkin ortalama puan (□=4.28) "çok yüksek düzey" aralığında yer almaktadır. Benzer şekilde ölçek genel ortalamasının da (□=4.26) çok yüksek düzeyde olması, ebeveynlerin çocuklarının program dışı spor faaliyetlerine katılımına genel olarak destekleyici bir tutum sergilediklerini göstermektedir. Bu bulgulardan hareketle, örneklem grubundaki ebeveynlerin program dışı spor etkinliklerini hem kişisel gelişim hem akademik katkı hem de sosyal destek boyutunda güçlü biçimde benimsedikleri ifade edilebilir.

"2.Ebeveynlerin program dışı spor faaliyetlerine yönelik tutumları; ebeveynlerin cinsiyeti, yaşı, eğitim düzeyi, algılanan gelir düzeyi, spor yapma durumu ve çocuklarının cinsiyetine göre anlamlı biçimde farklılaşmakta mıdır?" şeklinde belirlenen araştırmanın ikinci sorusuna yanıt verebilmek amacıyla, DDSEYETÖ'nün alt boyutları ve ölçek geneli puanlarının ilgili demografik değişkenlere göre karşılaştırılmasına ilişkin fark analizleri yapılmış ve elde edilen bulgular Tablo 5 ve 6'da sunulmuştur.

Tablo 5. İkili Alt Gruplara İlişkin Mann-Whitney U Testi Sonuçları

Değişken/ Ölçek	Değişken	n	Sıra Ort.	Sıra Toplam	U	z	p

Tablo 5. Devamı

Cinsiyet (Ebeveyn)	KG	Kadın	224	201.56	45148.50	19948.500	-1.976	**.048***
		Erkek	220	224.76	44951.50			
	AA	Kadın	224	218.17	48869.50	21130.500	-1.061	.289
		Erkek	220	206.15	41230.50			
	SD	Kadın	224	205.43	46016.00	20816.000	-1.313	.189
		Erkek	220	220.42	44084.00			
	Genel	Kadın	224	205.09	45941.00	20741.000	-1.325	.185
		Erkek	220	220.80	44159.00			
Yaş (Ebeveyn)	KG	30 ve altı	61	193.57	11807.50	9916.500	-1.324	.185
		31 ve üstü	363	215.68	78292.50			
	AA	30 ve altı	61	218.78	13345.50	10688.500	-.455	.649
		31 ve üstü	363	211.44	76754.50			
	SD	30 ve altı	61	194.43	11860.00	9969.000	-1.300	.194
		31 ve üstü	363	215.54	78240.00			
	Genel	30 ve altı	61	197.13	12025.00	10134.000	-1.065	.287
		31 ve üstü	363	215.08	78075.00			
Cinsiyet (Çocuk)	KG	Kadın	239	216.24	51680.50	21214.500	-.725	.469
		Erkek	185	207.67	38419.50			
	AA	Kadın	239	218.84	52302.00	20593.000	-1.274	.203
		Erkek	185	204.31	37798.00			
	SD	Kadın	239	213.29	50975.50	21919.500	-.157	.875
		Erkek	185	211.48	39124.50			
	Genel	Kadın	239	216.18	51666.50	21228.500	-.707	.480
		Erkek	185	207.75	38433.50			
Spor Yapma Durumu (Ebeveyn)	KG	Yapıyor	198	220.76	43709.50	20739.500	-1.318	.187
		Yapmıyor	226	205.27	46390.50			
	AA	Yapıyor	198	235.11	46552.50	17896.500	-3.744	**.000***
		Yapmıyor	226	192.69	43547.50			
	SD	Yapıyor	198	220.27	43612.50	20836.500	-1.275	.202
		Yapmıyor	226	205.70	46487.50			
	Genel	Yapıyor	198	226.39	44824.50	19624.500	-2.197	**.028***
		Yapmıyor	226	200.33	45275.50			

*Anlamlılık düzeyi p≤0.05 olarak kabul edilmiştir.

Tablo 5'te DDSEYETÖ'nün alt boyutları ve ölçek geneli puanlarının ikili demografik değişkenlere göre karşılaştırılmasına ilişkin Mann-Whitney U testi sonuçlarına yer verilmiştir. Elde edilen bulgular doğrultusunda ebeveynlerin program dışı spor faaliyetlerine yönelik tutumlarının bazı değişkenler açısından farklılaştığı, bazı değişkenler açısından ise benzerlik gösterdiği görülmektedir. Bu doğrultuda tablo incelendiğinde; ebeveynlerin program dışı spor faaliyetlerine yönelik tutumlarının ebeveyn cinsiyetine göre yalnızca Kişisel Gelişim alt boyutunda anlamlı biçimde farklılaştığı görülmektedir (U=19948.500, p<.05). Sıra ortalamaları dikkate alındığında erkek ebeveynlerin (Sıra Ort.=224.76) kadın ebeveynlere (Sıra Ort.=201.56) kıyasla Kişisel Gelişim boyutunda daha yüksek tutum puanına sahip oldukları anlaşılmaktadır. Buna karşılık Akademik Algı, Sosyal Destek ve ölçek geneli puanları açısından ebeveyn cinsiyetine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir (p>.05). Bunun yanında ebeveyn yaşı değişkeninde DDSEYETÖ'nün alt boyutları ve ölçek geneli puanlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmadığı görülmektedir (p>.05). Sıra ortalamaları incelendiğinde 31

yaş ve üzerindeki ebeveynlerin Kişisel Gelişim, Sosyal Destek ve ölçek geneli puanlarında görece daha yüksek değerlere sahip olduğu görülmekle birlikte bu farklılıklar istatistiksel olarak anlamlı değildir. Bu bulgu, ebeveyn yaşının program dışı spor faaliyetlerine yönelik tutumlar üzerinde belirleyici bir değişken olmadığını göstermektedir. Çocuğun cinsiyetine göre yapılan analiz sonuçlarına göre DDSEYETÖ'nün alt boyutları ve ölçek geneli puanlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir (p>.05). Bununla birlikte sıra ortalamaları incelendiğinde tüm alt boyutlar ve ölçek geneli açısından kız çocuğa sahip ebeveynlerin puanlarının erkek çocuğa sahip ebeveynlere kıyasla görece daha yüksek olduğu görülmektedir. Ancak bu farklılıklar istatistiksel olarak anlamlı düzeye ulaşmamıştır. Bu bulgudan hareketle, ebeveyn tutumlarının çocuk cinsiyetine göre belirgin biçimde farklılaşmadığını, ancak kız çocuk lehine sınırlı bir eğilim bulunduğu ifade edilebilir. Ebeveynlerin spor yapma durumu değişkenine göre yapılan analizlerde ise Akademik Algı alt boyutunda anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir (U=17896.500, p<.05). Sıra ortalamaları incelendiğinde spor yapan ebeveynlerin Akademik Algı boyutunda daha yüksek puana sahip oldukları görülmektedir. Ayrıca ölçek geneli puanları açısından da spor yapma durumuna göre anlamlı bir farklılık bulunmaktadır (U=19624.500, p<.05). Bu boyutta spor yapan ebeveynlerin sıra ortalamasının daha yüksek olduğu belirtilebilir. Bu durum, spor yapan ebeveynlerin program dışı sportif faaliyetlere yönelik genel tutumlarının daha olumlu olabileceğine işaret etmektedir. Buna karşılık Kişisel Gelişim ve Sosyal Destek alt boyutlarında spor yapma durumuna göre anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir (p>.05). Bu bulgu, ebeveynlerin spor yapma durumunun özellikle akademik algı boyutunda ve genel tutum düzeyinde etkili olduğunu, ancak kişisel gelişim ve sosyal destek boyutlarında benzer tutumların söz konusu olduğunu göstermektedir.

Tablo 5'te yer alan veriler genel olarak değerlendirildiğinde, ebeveynlerin program dışı spor faaliyetlerine yönelik tutumlarının ikili demografik değişkenler açısından sınırlı düzeyde farklılaştığı görülmektedir. Anlamlı farklılıklar belirli alt boyutlarda ortaya çıkarken, birçok değişken açısından tutum puanlarının benzerlik gösterdiği anlaşılmaktadır. Bu bulgular, ebeveyn tutumlarının büyük ölçüde homojen bir yapıya sahip olduğunu, ancak bazı demografik özelliklerin belirli boyutlarda farklılaşmaya yol açabildiğini ortaya koymaktadır.

Bunun yanında DDSEYETÖ'nün alt boyutları ve ölçek geneli puanlarının ebeveyn eğitim durumu ve algılanan gelir düzeyi değişkenlerine göre karşılaştırılmasına (Kruskal-Wallis testine) Tablo 6'da yer verilmiştir.

Tablo 6. Üçlü Alt Gruplara İlişkin Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

	Değişken/ Ölçek	Not	n	Sıra Ort.	Sd.	X2	p	Fark
Anne Eğitim Düzeyi	KG	1-İlköğretim	49	120.15	3	43.428	**.000***	3>1-2, 4>1-2
		2-Ortaöğretim	113	193.84				
		3-Lisans-Ön lisans	201	240.71				
		4-Lisansüstü	61	228.28				
	AA	1-İlköğretim	49	167.91	3	8.901	**.008***	3>1-2, 4>1-2
		2-Ortaöğretim	113	211.29				
		3-Lisans-Ön lisans	201	229.69				
		4-Lisansüstü	61	226.89				
	SD	1-İlköğretim	49	121.58	3	40.339	**.000***	3>1-2, 4>1-2
		2-Ortaöğretim	113	200.49				
		3-Lisans-Ön lisans	201	232.15				
		4-Lisansüstü	61	243.05				

Tablo 6. Devamı

Baba Eğitim Düzeyi	Genel	1-İlköğretim	49	118.08	3	42.062	**.000***	3>1-2, 4>1-2
		2-Ortaöğretim	113	196.47				
		3-Lisans-Ön lisans	201	237.32				
		4-Lisansüstü	61	236.27				
	KG	1-İlköğretim	34	125.28	3	40.989	**.000***	3>1-2, 4>1-2
		2-Ortaöğretim	82	165.43				
		3-Lisans-Ön lisans	223	232.11				
		4-Lisansüstü	85	241.36				
	AA	1-İlköğretim	34	188.63	3	13.921	**.003***	3>1-2, 4>1-2
		2-Ortaöğretim	82	179.09				
		3-Lisans-Ön lisans	223	217.28				
		4-Lisansüstü	85	241.73				
	SD	1-İlköğretim	34	116.66	3	39.799	**.000***	3>1-2, 4>1-2
		2-Ortaöğretim	82	176.15				
		3-Lisans-Ön lisans	223	231.43				
		4-Lisansüstü	85	236.23				
	Genel	1-İlköğretim	34	117.09	3	43.821	**.000***	3>1-2, 4>1-2
		2-Ortaöğretim	82	166.21				
		3-Lisans-Ön lisans	223	233.09				
		4-Lisansüstü	85	241.29				
Algılanan Gelir Düzeyi	KG	1-Düşük	34	158.59	2	9.972	**.007****	3>1-2
		2-Orta	325	212.80				
		3-Yüksek	65	239.21				
	AA	1-Düşük	34	171.38	2	7.954	**.016****	3>1-2
		2-Orta	325	211.27				
		3-Yüksek	65	240.18				
	SD	1-Düşük	34	163.04	2	10.141	**.006****	3>1-2
		2-Orta	325	211.78				
		3-Yüksek	65	241.96				
	GENEL	1-Düşük	34	155.18	2	13.121	**.001****	3>1-2
		2-Orta	325	211.37				
		3-Yüksek	65	248.14				

Tablo 6'da DDSEYETÖ'nün alt boyutları ve ölçek geneli puanlarının ebeveyn eğitim durumu ve algılanan gelir düzeyine göre Kruskal-Wallis testi sonuçları yer almaktadır. Bonferroni düzeltmesi sonrasında ebeveyn eğitim düzeyi için anlamlılık düzeyi .008, algılanan gelir düzeyi için ise .017 olarak kabul edilmiştir. Anne eğitim düzeyine göre yapılan analizlerde Kişisel Gelişim (χ^2=43.428, p≤0.008), Akademik Algı (χ^2=8.901, p≤0.008), Sosyal Destek (χ^2=40.339, p≤0.008) ve ölçek geneli (χ^2=42.062, p≤0.008) puanlarında anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Anne eğitim düzeyinde tüm alt boyutlar ve ölçeğin genelinde farklılığın özellikle lisans/ön lisans ve lisansüstü mezunları ile ilköğretim mezunları arasında yoğunlaştığı görülmektedir. Baba eğitim düzeyine göre yapılan analizlerde de tüm alt boyutlar ve ölçek geneli puanlarında anlamlı farklılıklar belirlenmiştir (p≤0.008). Sıra ortalamaları incelendiğinde lisans/ön lisans ve lisansüstü mezunu babaların puanlarının ilköğretim mezunlarına kıyasla daha yüksek olduğu görülmektedir. Algılanan gelir düzeyine göre yapılan analizlerde Kişisel Gelişim (χ^2=9.972, p≤0.017), Akademik Algı (χ^2=7.954, p≤0.017), Sosyal Destek (χ^2=10.141, p≤0.017) ve ölçek geneli (χ^2=13.121,

p≤0.017) puanlarında farklılık tespit edilmiştir. Bonferroni düzeltmesi sonrasında .017 anlamlılık düzeyi esas alındığında tüm boyutlarda farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir. Farkın özellikle yüksek gelir grubunun düşük gelir grubuna kıyasla daha yüksek sıra ortalamalarına sahip olmasından kaynaklandığı anlaşılmaktadır.

Tablo 5'te yer alan veriler genel olarak değerlendirildiğinde, ebeveyn eğitim düzeyi ve algılanan gelir düzeyinin program dışı spor faaliyetlerine yönelik tutumlar üzerinde anlamlı bir farklılaşmaya yol açtığı, bu farklılaşmanın özellikle yüksek eğitim ve yüksek gelir gruplarında daha olumlu tutum puanları şeklinde ortaya çıktığı ifade edilebilir.

Tartışma ve Sonuç

Bu araştırmada ortaokul öğrencilerinin program dışı spor faaliyetlerine katılımı bağlamında ebeveynlerin bu faaliyetlere yönelik tutumları incelenmiştir. Çalışma, nicel araştırma yaklaşımı çerçevesinde genel tarama modelinde yürütülmüş; 2025-2026 eğitim-öğretim yılında Türkiye'nin farklı illerinde ortaokul düzeyinde çocuğu bulunan 424 ebeveynden elde edilen veriler üzerinden analiz edilmiştir. Ebeveyn tutumlarını ölçmek amacıyla "Ders Dışı Sportif Etkinliklere Yönelik Ebeveyn Tutum Ölçeği (DDSEYETÖ)" kullanılmış; ölçeğin bu örneklemdeki yapı geçerliği ve güvenirliği sınandıktan sonra araştırma sorularına ilişkin karşılaştırmalar yapılmıştır. Verilerin normal dağılım göstermemesi nedeniyle analizlerde nonparametrik yöntemler tercih edilmiş; ikili gruplarda Mann-Whitney U, üç ve daha fazla grupta Kruskal-Wallis testi uygulanmış ve çoklu karşılaştırmalarda Bonferroni düzeltmesi dikkate alınmıştır.

Araştırmanın birinci sorusu kapsamında elde edilen bulgular, ebeveynlerin program dışı spor faaliyetlerine yönelik tutumlarının hem alt boyutlar hem de ölçek geneli açısından oldukça yüksek bir düzeyde seyrettiğini göstermektedir. Bu sonuç, ebeveynlerin söz konusu etkinlikleri yalnızca fiziksel hareketlilik üzerinden değil; çocukların kişisel gelişimi, akademik yaşantıları ve sosyal destek ihtiyaçları açısından da değerli gördüklerine işaret etmektedir. Ortaokul döneminin erken ergenlik ile örtüştüğü ve öğrencilerin spora devam etme ya da spordan uzaklaşma kararlarının bu süreçte daha belirgin hâle geldiği düşünüldüğünde, ebeveyn tutumlarının yüksek düzeyde seyretmesi, okul temelli spor uygulamalarının sürdürülebilirliği açısından olumlu bir zeminin varlığına işaret eden önemli bir bulgu olarak değerlendirilebilir. Alanyazın incelendiğinde benzer şekilde orta ve yüksek düzeyde tutum puanlarının raporlandığı çalışmaların bulunduğu görülmektedir (Öztürk, 2025; Ayyıldız ve ark., 2021; Dokuzoğlu, 2018; Karahasan ve Müftüler, 2023). Bu paralellik, mevcut çalışmanın literatürle tutarlı sonuçlar ortaya koyduğunu göstermektedir. Bu durum, ebeveynlerin ders dışı sportif etkinlikleri destekleme eğiliminin belirli bir dönemsel ya da örnekleme özgü bir bulgu olmaktan ziyade, daha genel bir eğilimi yansıtıyor olabileceğini düşündürmektedir. Günümüz eğitim sisteminin rekabetçi yapısı içerisinde ebeveynlerin çocuklarının yalnızca akademik başarılarına değil, aynı zamanda sosyal, fiziksel ve duygusal gelişimlerini destekleyen etkinliklere de önem verdikleri söylenebilir. Ders dışı sportif faaliyetler; disiplin, sorumluluk alma, sosyal uyum ve öz düzenleme gibi becerilerin gelişimine katkı sunmaktadır. Bu bağlamda yüksek tutum düzeyi, ebeveynlerin sportif etkinliklerin çok boyutlu gelişim üzerindeki etkisine yönelik farkındalıklarının arttığı şeklinde yorumlanabilir. Bununla birlikte tutumların yüksek düzeyde çıkmasının, ebeveynlerin sosyal olarak kabul gören yanıtları verme eğiliminden de kısmen etkilenmiş olabileceği göz ardı edilmemelidir. Özellikle öz-bildirim temelli ölçümlerde, spora ve çocuk gelişimine olumlu bakmanın toplumsal olarak desteklenen bir tutum olması, puanların yüksek seyretmesine katkı sağlamış olabilir. Ayrıca aile yönlendirmesinin çocukların etkinliklere katılımında belirleyici bir rol oynadığı düşünüldüğünde, ebeveyn tutumlarının olumlu yönde olması önemli bir koruyucu ve destekleyici faktör olarak değerlendirilebilir. Bu bağlamda yüksek tutum düzeyi, yalnızca mevcut katılım davranışlarını değil, aynı zamanda öğrencilerin uzun vadeli fiziksel aktivite alışkanlıklarının oluşumunu destekleyebilecek potansiyel bir kaynak olarak da ele alınabilir.

Araştırmanın ikinci sorusu kapsamında yapılan karşılaştırmalar, ikili demografik değişkenlere (ebeveyn cinsiyeti, ebeveyn yaşı, spor yapma durumu ve çocuğun cinsiyeti) göre ebeveyn tutumlarının genel olarak benzer bir görünüm sergilediğini, anlamlı farklılıkların ise sınırlı alanlarda ortaya çıktığını göstermektedir. Ebeveyn yaşı ve çocuğun cinsiyeti gibi değişkenlerde tutum puanları genel olarak birbirine yakın düzeyde kalmış ve bu değişkenlerde anlamlı düzeyde fark olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Ancak ebeveyn cinsiyeti değişkeninde yalnızca Kişisel Gelişim alt boyutunda erkek ebeveynler lehine anlamlı bir

farklılık ortaya çıkmış, Akademik Algı, Sosyal Destek ve ölçek geneli puanlarında ise anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Ebeveynlerin spor yapma durumuna ilişkin analizlerde Akademik Algı alt boyutu ile ölçek genelinde spor yapan ebeveynler lehine anlamlı bir farklılık ortaya çıkmış; buna karşılık Kişisel Gelişim ve Sosyal Destek alt boyutlarında anlamlı bir farklılık saptanmamıştır. Diğer bir ifadeyle ebeveynin kendi spor yapma durumunun özellikle akademik boyuta ilişkin tutumlarda ve genel değerlendirmede etkili olduğu, ancak kişisel gelişim ve sosyal destek boyutlarında benzer tutumların sürdüğü görülmektedir. Bu durum, spor yapan ebeveynlerin sportif faaliyetlerin akademik başarıya katkısına daha fazla vurgu yapma eğiliminde olabileceklerini düşündürmektedir. Spor deneyimine sahip bireylerin disiplin, zaman yönetimi ve hedef belirleme gibi becerileri sporla ilişkilendirmeleri, akademik algı boyutunda farklılaşmayı açıklayabilecek olası bir neden olarak değerlendirilebilir. Bu sonuçlardan hareketle; ebeveyn cinsiyeti, ebeveyn yaşı, spor yapma durumu ve çocuğun cinsiyeti değişkenlerinde ebeveynlerin program dışı spor faaliyetlerine yönelik tutumları üzerinde genel bir farklılaşma ortaya koymadığı; farklılaşmanın yalnızca belirli alt boyutlarla sınırlı kaldığı ifade edilebilir. Bu bulgu, ebeveynlerin program dışı spor faaliyetlerine yönelik tutumlarının demografik özelliklerden ziyade daha bütüncül bir değer algısına dayandığını düşündürmektedir. Araştırma sonuçlarına göre spor yapan ebeveynlerin ders dışı sportif faaliyetlere yönelik tutumlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Literatürde de ebeveynlerin fiziksel aktiviteye katılımı ile çocukların sportif etkinliklere yönlendirilmesi arasında pozitif ilişkiler bulunduğu ifade edilmektedir (Joaquín ve ark., 2013; Dokuzoğlu, 2018; Shi ve ark., 2024; Öztürk, 2025; Peqini ve Misja, 2025; Zheng, Xiang ve Yang, 2025). Bu sonuç, sosyal öğrenme kuramı çerçevesinde değerlendirildiğinde anlam kazanmaktadır. Ebeveynlerin rol model olma özellikleri, çocukların davranış örüntülerini doğrudan etkileyebilmektedir. Sporun aile yaşamının doğal bir parçası olduğu ortamlarda yetişen çocukların, fiziksel aktiviteyi olağan ve değerli bir yaşam pratiği olarak algılamaları daha olasıdır. Nitekim Vega-Diaz ve arkadaşlarının (2023) çalışması da ebeveyn katılımının çocukların fiziksel aktivite düzeyleri üzerinde olumlu etkiler yarattığını ortaya koymaktadır. Dolayısıyla ebeveynlerin kişisel spor deneyimleri, yalnızca tutumsal değil aynı zamanda davranışsal bir yönlendirme mekanizması olarak işlev görebilir. Bununla birlikte, demografik değişkenlerde sınırlı düzeyde farklılaşma ortaya çıkması, ebeveynlerin program dışı spor faaliyetlerine ilişkin genel yaklaşımının toplum genelinde benzer bir eğilim gösterdiğini de düşündürebilir. Ancak bu durumun, örneklemin belirli sosyo-kültürel özelliklerinden etkilenmiş olabileceği göz ardı edilmemelidir.

Araştırmanın ikinci sorusu kapsamında yapılan karşılaştırmalarda üçlü demografik değişkenlere (ebeveyn eğitim düzeyi ve algılanan gelir düzeyi) göre anlamlı düzeyde farklılıklara rastlanmıştır. Ebeveyn eğitim düzeyi ve algılanan gelir düzeyi değişkenleri, program dışı spor faaliyetlerine yönelik tutum puanlarında daha belirgin bir ayrışma ortaya koymuştur. Çalışmada eğitim düzeyi yükseldikçe ebeveynlerin program dışı spor faaliyetlerine yönelik tutumlarının güçlendiği; benzer biçimde gelir düzeyi arttıkça program dışı spor faaliyetlerine yönelik tutum puanlarının yükselme eğilimi gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç, program dışı spor faaliyetlerine yönelik olumlu tutumların yalnızca bireysel tercihlerle değil, aynı zamanda ailelerin sahip olduğu sosyal ve ekonomik kaynaklarla da ilişkili olabileceğine işaret etmektedir. Başka bir ifadeyle ebeveynlerin sahip oldukları kültürel sermaye ve ekonomik imkânlar, çocukların sporla ilişkilendirilme biçimini dolaylı olarak şekillendirebilmektedir. Bu sonuçlardan hareketle; öğrencilerin program dışı spor etkinliklerine erişim ve katılım süreçlerinin desteklenmesinde, okul temelli uygulamaların sosyoekonomik farklılıkları azaltacak biçimde tasarlanmasının önemli olduğu ifade edilebilir. Aksi takdirde sportif etkinliklere katılım, sosyoekonomik avantajı olan gruplar lehine yeniden üretilebilen bir eşitsizlik alanına dönüşebilir. Araştırma sonuçları, ebeveynlerin eğitim seviyesi ve gelir düzeyi arttıkça ders dışı sportif faaliyetlere yönelik tutumlarının da anlamlı biçimde arttığını göstermektedir. Bu bulgu, alanyazındaki pek çok çalışmayla örtüşmektedir (Sarı, 2012; Dokuzoğlu, 2018; Yılmaz ve Güven, 2019; Shumow ve Miller, 2001; Anderson ve ark., 2003; Huebner ve Mancini, 2003; Kotan ve ark., 2009; Köse, 2013). Gelir düzeyi bağlamında değerlendirildiğinde sportif faaliyetlerin; üyelik ücretleri, ekipman giderleri, ulaşım ve organizasyon maliyetleri gibi ekonomik yükler içerdiği bilinmektedir (Sabo ve Veliz, 2008; Eime ve ark., 2013). Yüksek gelirli ailelerin bu maliyetleri karşılama olasılığı daha yüksek olduğundan çocuklarının sportif etkinliklere katılımını desteklemeleri daha kolay olabilmektedir. Buna karşın düşük gelirli ailelerin ekonomik sınırlılıkları, çocukların bu tür faaliyetlere erişimini kısıtlayabilmektedir. Bu durum, eğitimde fırsat eşitliği ilkesi çerçevesinde değerlendirilmesi gereken önemli bir sosyal politika alanına işaret etmektedir. Eğitim düzeyi açısından bakıldığında ise ebeveynlerin öğrenim seviyesi arttıkça fiziksel aktivitenin sağlık, psiko-sosyal gelişim ve yaşam kalitesi

üzerindeki etkilerine ilişkin bilinç düzeylerinin de arttığı söylenebilir (Dagkas ve Stathi, 2007). Ayrıca daha yüksek eğitim düzeyine sahip ebeveynlerin, sporun akademik başarıyla çelişmediği; aksine disiplin, öz düzenleme ve zaman yönetimi gibi beceriler yoluyla akademik performansı destekleyebileceği yönünde daha bütüncül bir bakış açısına sahip olmaları olasıdır. Daha yüksek eğitim düzeyine sahip ebeveynlerin çocuklarını bilinçli yönlendirme, sağlıklı yaşam alışkanlıkları kazandırma ve sedanter yaşamdan uzak tutma konusunda daha etkin davranabildikleri düşünülebilir. Bu durum çocukların ders dışı sportif etkinliklere yönelik motivasyonlarının artmasına da katkı sağlayabilmektedir. Bununla birlikte elde edilen farklılaşmanın, yalnızca maddi imkânlara değil, ebeveynlerin spor deneyimleri, sosyal çevreleri ve kültürel değerleri gibi başka değişkenlerle de ilişkili olabileceği göz önünde bulundurulmalıdır. Dolayısıyla sosyoekonomik değişkenlerin etkisi tek boyutlu değil, çok katmanlı bir yapı içerisinde değerlendirilmelidir.

Sonuç olarak bu çalışmada, ortaokul düzeyinde ebeveynlerin program dışı spor faaliyetlerine yönelik tutumlarının yüksek düzeyde ve öğrencileri destekleyici bir nitelik taşıdığı ortaya konmuştur. Bununla birlikte tutumların özellikle ebeveyn eğitim düzeyi ve algılanan gelir gibi sosyoekonomik göstergelere bağlı olarak anlamlı biçimde farklılaşabildiği belirlenmiştir. Bu sonuç, program dışı spor etkinliklerinin planlanmasında yalnızca öğrencilerin değil, ailelerin sosyoekonomik özelliklerinin de dikkate alınması gerektiğini ortaya koymaktadır. Bu doğrultuda okul yöneticileri ve uygulayıcıların ebeveyn bilgilendirme süreçlerini güçlendirmesi, sporun akademik ve gelişimsel katkılarına yönelik farkındalık çalışmalarını artırması ve sosyoekonomik dezavantajları azaltmaya yönelik destek mekanizmaları (ücretsiz veya düşük maliyetli etkinlikler, okul-aile iş birliği toplantıları, rehberlik temelli bilgilendirme programları gibi) geliştirmesi önem taşımaktadır. Özellikle düşük gelir ve düşük eğitim düzeyine sahip ailelere yönelik bilinçlendirme ve erişim kolaylaştırıcı uygulamaların yaygınlaştırılması, program dışı spor faaliyetlerine katılımın daha kapsayıcı bir yapıya kavuşmasına katkı sağlayabilir. Ayrıca ilerleyen araştırmalarda ebeveyn tutumlarının çocukların fiilî katılım düzeyi, devamlılık, performans algısı ve motivasyon gibi davranışsal göstergelerle birlikte incelenmesi; nicel bulguların nitel veri kaynakları (örneğin ebeveyn ve öğrenci görüşmeleri) ile desteklenmesi, tutumların spora katılım süreçlerine nasıl yansıdığını daha bütüncül biçimde ortaya koyabilir. Bunun yanında farklı bölgelerden örneklemlerle yapılacak karşılaştırmalı çalışmalar, sosyoekonomik farklılıkların etkisini daha ayrıntılı değerlendirmeye imkân tanıyabilir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu çalışma, 2025-2026 eğitim-öğretim yılında Türkiye'nin farklı illerinde öğrenim gören ortaokul öğrencilerinin ebeveynlerinden toplanan verilerle sınırlıdır. Araştırmanın kesitsel ve nicel bir tasarıma sahip olması, ebeveyn tutumlarının zaman içindeki değişimini incelemeye ve neden-sonuç ilişkileri kurmaya olanak tanımamaktadır. Bununla birlikte çalışmada yalnızca ebeveynlerin program dışı spor faaliyetlerine yönelik tutumları ele alınmış; öğrencilerin fiilî spor katılım düzeyleri, öğretmen görüşleri ve okul ortamına ilişkin değişkenler araştırma kapsamı dışında bırakılmıştır. Dolayısıyla bu çalışmada ulaşılan sonuçların, belirtilen sınırlılıklar çerçevesinde ele alınması uygun olacaktır.

Araştırma Etik Kurul İzin Bilgileri

Etik değerlendirmeyi yapan kurul adı: Kafkas Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu

Etik kurul kararının tarihi: 12.02.2026

Etik kurul belgesinin sayı numarası: 95-13

Çıkar Çatışması Beyanı

Bu çalışmanın veri toplanması, sonuçların yorumlanması ve makalenin yorumlanması aşamasında herhangi bir çıkar çatışması yaşanmadığını yazarlar taahhüt etmiştir.

Araştırmacıların Katkı Oranı Beyanı

Araştırmacılar eşit oranda katkı sağlamıştır.

Kaynaklar

Anderson, J. C., Funk, J. B., Elliott, R., & Smith, P. H. (2003). Parental support and pressure and children's extracurricular activities: Relationships with amount of involvement and affective experience of participation. *Journal of Applied Developmental Psychology,* 24(2), 241-257. https://doi.org/10.1016/S0193-3973(03)00046-7

Ayyıldız, E., Yüksel, Ü., Canlı, U., Taşkın, C., & Sunay, H. (2021). Ebeveynlerin ders dışı sportif etkinliklere yönelik tutumlarının

incelenmesi: Tekirdağ ili örneği. *Uluslararası Güncel Eğitim Araştırmaları Dergisi,* 7(1), 51-64.

Baker, D. P. (2008). Extracurricular activity participation and academic achievement in middle school students. *Education Research International,* 2008, 1-12. https://doi.org/10.1155/2008/306719

Bertelloni, S., Ruggeri, S., & Baroncelli, G. I. (2006). Effects of sports training in adolescence on growth, puberty and bone health. *Gynecological Endocrinology,* 22(11), 605-612. https://doi.org/10.1080/09513590601005730

Beets, M. W., Cardinal, B. J., & Alderman, B. L. (2010). Parental social support and the physical activity-related behaviours of youth: *A review. Health Education & Behavior*, 37(5), 621-644. https://doi.org/10.1177/1090198110363884

Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2018). *Bilimsel araştırma yöntem*leri (25. Baskı). Pegem Akademi.

Cochran, W. G. (1977). *Sampling techniques* (3rd ed.). John Wiley & Sons.

Cronbach, L. J. (1951). Coefficient alpha and the internal structure of tests. *Psychometrika*, 16(3), 297-334. https://doi.org/10.1007/BF02310555

Darling, N., Caldwell, L. L., & Smith, R. (2005). Participation in extracurricular activities and adolescent adjustment: Cross-sectional and longitudinal findings. *Journal of Youth and Adolescence*, 34(5), 493-505. https://doi.org/10.1007/s10964-005-7266-8

Dokuzoğlu, G. (2018). *Ortaokul öğrencilerinin ders dışı sportif etkinliklere katılımlarına yönelik ebeveyn tutumlarının bazı demografik özelliklere göre incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Durmuş, D. (2020). *Ebeveynlerin ders dışı sportif etkinliklere olan bakış açılarının belirlenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Eccles, J. S., & Barber, B. L. (1999). Student council, volunteering, basketball, or marching band: What kind of extracurricular involvement matters? J*ournal of Adolescent Research*, 14(1), 10-43. https://doi.org/10.1177/0743558499141003

Erikson, E. H. (1968). *Identity: Youth and crisis.* W. W. Norton & Company.

Ergül, O. K., Alp, H., & Çamlıyer, H. (2018). Ders dışı etkinlikler kapsamında uygulanan fiziksel aktivite programının ilköğretim öğrencilerinin yaşam kalitesi üzerindeki etkileri. *Spor Bilimleri Araştırmaları Dergisi,* 3(2), 208-222. https://doi.org/10.25307/jssr.424595

Görün, L., Alper, R., & Yılmaz, B. (2023). Ebeveynlerin ders dışı sportif etkinliklere yönelik tutumlarının incelenme*si. Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi,* 8(3), 192-204. https://doi.org/10.31680/gaunjss.1287531

Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (201*0). Multivariate Data Analysis* (7th ed.). Prentice Hall.

Hooper, D., Coughlan, J., & Mullen, M. R. (2008). Structural equation modelling: Guidelines for determining model fit. *Electronic Journal of Business Research Methods,* 6(1), 53-60.

Hu, L. T., & Bentler, P. M. (1999). Cutoff criteria for fit indexes in covariance structure analysis: Conventional criteria versus new alternatives. S*tructural Equation Modeling: A Multidisciplinary Journal*, 6(1), 1-55. https://doi.org/10.1080/10705519909540118

Huebner, A. J., & Mancini, J. A. (2003). Shaping structured out-of-school time use among youth: The effects of self, family, and friend systems. *Journal of Youth and Adolescence*, 32(6), 453-463. https://doi.org/10.1023/A:1025990419215

İlhan, M., & Çetin, B. (2014). LISREL ve AMOS programları kullanılarak gerçekleştirilen yapısal eşitlik modeli (yem) analizlerine ilişkin sonuçların karşılaştırılması. J*ournal of Measurement and Evaluation in Education and Psychology,* 5(2), 26-42.

Karasar, N. (2016). *Bilimsel araştırma yöntemi: Kavramlar, ilkeler, teknikler (*30. Baskı). Nobel Akademik Yayıncılık.

Karahasan, İ., & Müftüler, M. (2023). Rekreasyonel egzersizlere katılan çocukların egzersiz motivasyonu ile ebeveynlerin ders dışı sportif etkinliklere yönelik tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Sportive,* 6(2), 84-100. https://doi.org/10.53025/sportive.1310401

Kline, R. B. (2016*). Principles and practice of structural equation modeling* (4th ed.). Guilford Press.

Kotan, Ç., Hergüner, G., & Yaman, Ç. (2009). İlköğretim okullarında okuyan sporcu öğrencilerin spor yapmalarında okul ve

aile faktörünün etkisi. *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi,* 3(1), 49-58.

Köse, E. (2013). Eğitim kurumlarında gerçekleştirilen ders dışı etkinliklerin sınıflanmasına yönelik bir öneri. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 2(2), 336-353. https://doi.org/10.7884/teke.151

Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities*. Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610. https://doi.org/10.1177/001316447003000308

Marsh, H. W., & Kleitman, S. (2002). Extracurricular school activities: The good, the bad, and the nonline*ar. Harvard Educational Review,* 72(4), 464-514. https://doi.org/10.17763/haer.72.4.051342703263780

Masiá, J. R., Plaza, D. M., González, V. H., Deltell, C. J., & Rodríguez, J. C. (2013). Parental attitudes towards extracurricular physical and sports activity in school-age childre*n. Journal of Human Sport and Exercise*, 8(3), 861-876. https://doi.org/10.4100/jhse.2013.83.12

Mensah, F. K., Bayer, J. K., Wake, M., Carlin, J. B., Allen, N. B., & Patton, G. C. (2013). Early puberty and childhood social and behavioral adjustmen*t. Journal of Adolescent Health*, 53(1), 118-124. https://doi.org/10.1016/j.jadohealth.2012.12.018

Miller, K., Melnick, M., Barnes, G., Farrell, M., & Sabo, D. (2005). Untangling the links among athletic participation, gender, race, and adolescent academic outcomes. *Sociology of Sport Journa*l, 22(2), 178-193. https://doi.org/10.1123/ssj.22.2.178

Millî Eğitim Bakanlığı. (2018). *Beden eğitimi ve spor dersi öğretim programı* (Ortaokul ve ortaöğretim).https://ikhal.meb.k12.tr/meb_iys_dosyalar/34/14/300422/dosyalar/2020_05/22134312_2018120203530835Beden_Egitimi_ve_Spor_Dersi_Ogretim_ProgramY_ORTOGRT_20.01.2018.pdf

Millî Eğitim Bakanlığı. (2024). *E-Okul sosyal etkinlik modülü uygulama kılavuzu.* https://cat.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2019_04/04141356_eOkul_Sosyal_Etkinlik_ModYlY_Klavuzu.pdf

Özçelikci, E. (2021). Erken ergenlik döneminde öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine katılmada öğretmenden beklentileri ile okul dirençlerinin incelenmes*i. Sportive,* 4(2), 77-87. https://doi.org/10.53025/sportive.949806

Özdamar, K. (2013). *Paket programlar ile istatistiksel veri analizi (*9. Baskı). Nisan Kitabevi.

Öztürk Pak, E. (2025). Ebeveyn stilleri ile ebeveynin ders dışı sportif etkinliklere karşı tutumu arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Spor ve Rekreasyon Araştırmaları Dergisi,* 7(2), 1-20. https://doi.org/10.52272/srad.1700519

Peqini, E., & Misja, B. (2025). Parental sports experience and children's participation in after-school sports activities. *Sustainability and Sports Science Journal*, 3(3), 184-190. https://doi.org/10.55860/XZWH1183

Sallis, J. F., Prochaska, J. J., & Taylor, W. C. (2000). A review of correlates of physical activity of children and adolescents. *Medicine & Science in Sports & Exercise*, 32(5), 963-975. https://doi.org/10.1097/00005768-200005000-00014

Sarı, M. (2012). Ortaöğretim öğrencilerinin ders dışı etkinliklere katılımının incelenmes*i. Kuramsal Eğitim Bilim Dergisi*, 5(1), 72-89.

Schermelleh-Engel, K., Moosbrugger, H., & Müller, H. (2003). Evaluating the fit of structural equation models: Tests of significance and descriptive goodness-of-fit measures. M*ethods of Psychological Research Online*, 8(2), 23-74.

Shi, J., Liu, Y., & Chen, X. (2024). A study of parents' attitudes toward their children's participation in extracurricular sports activities. *International Journal of Physical Activity and Health*, 3(3), 1-3. https://scholarworks.boisestate.edu/ijpah/vol3/iss3/87

Shumow, L., & Miller, J. D. (2001). Parents' at-home and at-school academic involvement with young adolescents. The *Journal of Early Adolescence*, 21(1), 68-91. https://doi.org/10.1177/0272431601021001004

Sopa, I. S., & Pomohaci, M. (2014). Study regarding the impact of sports competitions on students' socialization. *European Scientific Journal,* 10(26), 56-64. https://doi.org/10.13140/RG.2.1.1971.9767

Sopa, I. S. (2014). The socializing roles of motor activities at primary school level. *Bulletin of the Transilvania University of Braşov*, 7(56), 43-51.

Steinberg, L., & Morris, A. S. (2001). Adolescent development. *Annual Review of Psychology,* 52(1), 83-110.

Tandon, P., Grow, H. M., Couch, S., Glanz, K., Sallis, J. F., Frank, L. D., & Saelens, B. E. (2014). Physical and social home

environment in relation to children's overall and home-based physical activity and sedentary time. *Preventive Medicine,* 66, 39-44. https://doi.org/10.1016/j.ypmed.2014.05.019

Telama, R., Yang, X., Viikari, J., Välimäki, I., Wanne, O., & Raitakari, O. (2005). Physical activity from childhood to adulthood: a 21-year tracking study. *American Journal of Preventive Medicine*, 28(3), 267-273. https://doi.org/10.1016/j.amepre.2004.12.003

Thompson, L. J., Clark, G., Walker, M., & Whyatt, J. D. (2013). 'It's just like an extra string to your bow': Exploring higher education students' perceptions and experiences of extracurricular activity and employability. *Active Learning in Higher Education*, 14(2), 135-147. https://doi.org/10.1177/1469787413481129

Trost, S. G., & Loprinzi, P. D. (2011). Parental influences on physical activity behavior in children and adolescents: A brief review. *American Journal of Lifestyle Medicine*, 5(2), 171-181. https://doi.org/10.1177/1559827610387236

Vega-Díaz, M., González-García, H., & de Labra, C. (2023). Influence of parental involvement and parenting styles in children's active lifestyle: *A systematic review. PeerJ,* 11, e16668. https://doi.org/10.7717/peerj.16668

Veronesi, M. C., & Gunderman, R. B. (2012). Perspective: The potential of student organizations for developing leadership-One school's experience. *Academic Medicine*, 87(2), 226–229. https://doi.org/10.1097/ACM.0b013e31823a8c3c

Wing, E. K., Bélanger, M., & Brunet, J. (2016). Linking parental influences and youth participation in physical activity in- and out-of-school: The mediating role of self-efficacy and enjoyment. *American Journal of Health Behavior,* 40(1), 31-37. https://doi.org/10.5993/AJHB.40.1.4

Yao, C. A., & Rhodes, R. E. (2015). Parental correlates in child and adolescent physical activity: A meta-analysis. International *Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity, 1*2, 10. https://doi.org/10.1186/s12966-015-0163-y

Yaşlıoğlu, M. M. (2017). Sosyal bilimlerde faktör analizi ve geçerlilik: Keşfedici ve doğrulayıcı faktör analizlerinin kullanılması. *İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi*, 46, 74-85.

Yılmaz, A. (2018). Attitudes towards physical education course and extracurricular sport activities of parents. *Journal of Physical Education and Sports Science,* 12(1), 48-64.

Yılmaz, A., & Güven, Ö. (2015). Ders dışı sportif etkinliklere yönelik ebeveyn tutum ölçeği. *Niğde Spor Bilimleri Dergisi,* 9(2), 244-258.

Yılmaz, A., & Güven, Ö. (2019). Parents' attitude and opinions towards extracurricular sport activity. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 48(2), 1163-1201. https://doi.org/10.14812/cufej.528870

Zheng, H., Xiang, Z., & Yang, W. (2025). How parental involvement in youth sports impacts school adjustment: The mediating role of self-regulation. *Frontiers in Public Health,* 13, Article 1502345. https://doi.org/10.3389/fpubh.2025.1502345